

καὶ τῶν Νεμέων, ὃς που τὸν ὑπεδέχθησαν μὲν ἀγαλλίαστος
καὶ ἀπειρόν εὐγνωμοσύνην· καὶ τόσον ἡ γενικὴ Συνέλευσις τῶν
Αγαιῶν, καθὼς καὶ ὁ λαὸς κάθε ξεχωριστοῦ Κράτους, τοῦ
ἐπρόσφεραν μὲν ψηφίσματα, τὰς μεγίστας τιμάς. Φθάσας εἰς
τὴν Μακεδονίαν πῦρε τοὺς Ιλλυριοὺς ἀκόμη μέσα εἰς τὸν
τόπον του, καὶ τοὺς ἔχαλχασεν. Εἰς τὸν καιρὸν ὅμως τῆς μάχης
πούτης, ἐνῷ μὲν ὅλην τὴν ζέσιν ἐνεθάρρυνε καὶ παρεκίνει τοὺς
ερατιώτας του, τοῦ ἔσπασε μιὰ ἀρτηρία, καὶ ἐκ τούτου
ὑρέωτησε καὶ απέθανεν. Οἱ φίλοι ὅλοι τῆς Μακεδονίας τὸν
ἔκλαυτον πικρά, ἐπειδὴ ὅλοις γενικῶς τὸν ἐγογάζοντο, ὅτι
ἔδωκε καθαρὰ παραδείγματα ὅγι μόνον ἀξιότητος εἰς τὰ
πολεμικά, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ καλοκάγαθίας.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'

Περὶ τοῦ πρότου πολέμου ὃποῦ ἐβάσα-
ζαν εἱ Αἰτωλοὶ ἐναντίον τοῦ Φιλίπ-
που, βασιλέως τῆς Μάκεδονίας, καὶ
τῶν Αχαιῶν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Η εἰρήνη, ὃποῦ ἤκινούθησε τὴν νίκην τοῦ Αντιγόνου,
ἥτον ἀνυπόφερτος εἰς τοὺς Αἰτωλούς. Τὸ ἔθνος ἐκεῖνο,
ἀγκαλὰ πολυάνθρωπον καὶ ἀνδρεῖν, ἐξάθη πάντοτε ἀδύ-
νατον διὰ τὴν ἀμάθειαν, πτωχείαν, καὶ ἀσυμφωνίαν του,
ὡς τὸν καιρὸν ὃποῦ τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς Ελλάδος
διελύθη ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς καὶ ἀρχηγοὺς τῆς Μακεδο-
νίας. Τότε μόνον λοιπὸν αἱ φυλαὶ τῆς Αἰτωλίας ἐνώθησαν
εἰς συμμαχίαν, ἡ ὃποίᾳ ὄγλιγωρα κατεσήθη δύναμις
προμακτικὴ, καὶ μὲν πνεῦμα, ὡς τότε ἀγνώριστον εἰς τὴν
Ελλάδα. Τὸ πολεμικὸν παληκάρι τῆς Αἰτωλίας ἀνέβλεπε

περισσότερον εἰς τὰ λάφυρα, παρὸς εἰς τὴν δόξαν, καὶ
ἐπρεσπαθοῦσε νὰ εὔρῃ τὴν ἀγταροιβήν τῆς ἀνδρίας του· εἰς
τὴν ἔξακολούθησιν, καὶ ὅχι εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ πο-
λέμου. Αἱ νίκαι του τοῦ ἔδιδαν εὐκολίαν νὰ συνάζῃ τὰ
λάφυρα, τὰ ὅποια ὁγλίγωρα ἐσώνοντο, καὶ μόνον τοῦ ἀκό-
γιζαν τὴν ὅρεζιν διὰ περισσότερον· αὐταῖς ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδαν
σαθερὰς πηγὰς εἰσοδημάτων, ὃποῦ εἰς κατρὸν εἰρήνης νὰ
τοῦ ἀναβρύσουν πλούτην, τὰ ὑποία ὁ πόλεμος μόνον ἡμπο-
ροῦσε νὰ διακόψῃ, οὐ νὰ βάλῃ εἰς κίνδυνον. Οἱ Νόμοι με-
ταξὺ αὐτοῦ τοῦ ἀπαιδεύτου λαοῦ ἐξάθησαν πάντας ἀδύ-
νατοις. **Η κλεψία**, τὸ κοινὸν ἐλάττωμα ὅλων τῶν ἀπολι-
τεύτων Εθνῶν, ἐπεκρατοῦσεν ἀγαλλίνωτη, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς
ἐγώσεως τῶν Αἰτωλῶν δὲν ἦτον τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν λη-
στρικὴν ζωὴν αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπλῶς τὸ νὰ τοὺς κάμη νὰ
ληστεύουν μαζὶ συντροφικὰ, ἀντὶ νὰ γυμνώνῃ ὁ εἰς τὸν
ἄλλον. Επειδὴ ὁ καιρὸς τοῦ κέρδους των ἥτον ὁ καιρὸς
τοῦ πολέμου, αὐτοὶ ὄλιγον ἐφρόντιζαν διὰ τὰς προβλέψεις
ὅπου τὰ πολιτισμένα Εθνη ἐκ συμφώνου ἀναγνωρίζουν διὰ
νὰ συντέμνουν καὶ νὰ μαλακώνουν τὸν πόλεμον, καὶ διὰ
νὰ ἀσφαλίζουν τὴν εἰρήνην. Αὐτοὶ λοιπὸν ἐκαταφρονοῦσαν
τοὺς νόμους τῶν ἀρμάτων, καὶ τὴν ἱερότητα τῶν συνθηκῶν,
καὶ ἥτον τόσον αἷμοβόροι, ὅσον ἦταν ἀπιστοί, ἐπειδὴ εἶχαν
αἰσθήματα ἥθικὰ χοντροειδέστατα καὶ ἄλογα, καὶ ἡ γνῶ-
σις τους ἥτον ὄλότελα περιωρισμένη.

Τὰ αὐξανόμενα πλούτη τῆς Αχαϊκῆς συμμάγιας ἐκίνησαν
τὸν φθόνον, καὶ ἐκέντησαν τὸ φιλάρπαγον τῶν Αἰτωλῶν.
Η πρωτεύουσά της δύναμις ἐτρόμαξε τὴν Ζηλοτυπίαν των,
καὶ τόσον περισσότερον, ὅσον τὰ φερσίματά της ἔκλιναν
ὅλα γενικῶς εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐταξίαν, καὶ ἀπειρέ-
φοντο τὸν ληστρικὸν ἐκεῖνον πόλεμον, ὃποῦ τόσον εὐχαρι-
στοῦσε τοὺς Αἰτωλούς. Οθεν αὐτοὶ ἦταν πάντα ἔτοιμοι:
νὰ κινοῦν πόλερον κατὰ τῶν Αγαιῶν, ἵξω μόνον εἰς τὰ

περισάσεις ὅπου εἶχαν χρείαν ἀπὸ τὴν θοήθειαν τους ἐναντίου φοβερώτερων ἔχθρῶν. Δὲν εὑρῆκαν λοιπὸν καρμίαν δυσκολίαν νὰ ἐνωθῶσι μὲ τὸν Αντίγονον Γοννάταν, διὰ νὰ χαλάσωσι τὴν συμμαχίαν. Η συντροφικὴ ὅμως τούτη προσβολὴ ἀντεκρούσθη ἀπὸ αὐτὴν, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αντιγόνου, ὅταν οἱ Αἰτωλοὶ ἐκινδύνευσαν ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Δημήτριου, οἱ Αγαιοὶ, ἀλησμονήσαντες τὰ κακὰ ὅπου ἔπαθαν, τοὺς ἐβαθύθησαν μὲ όλην τὴν προθυμίαν. Μολοντοῦτο οἱ Αἰτωλοὶ ἔθρεψαν πάντοτε, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημήτριου, τὴν κακίαν τοὺς, καὶ ἐνώθησαν πρόθυμα μὲ τὸν Κλεορένη ἐναντίον τῶν Αγαιῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλεομένους, ἡκολούθησε διάτινα καιρὸν ησυχία, τὴν ὄποιαν οἱ Αἰτωλοὶ δὲν ἔκοτούσαν νὰ πειράξουν, ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξιότητα τοῦ τρίτου Αντιγόνου. Ο θάνατος ἐκείνου ὅμως τοὺς ἐθράσυνε πάλιν, καὶ ἀρχισαν τὴν συνειδισμένην τοὺς κλίσιν διὰ πυλέμους καὶ ἀρπαγὰς, ἐπειδὴ ἐινυαζόντο διὰ τὸ οὐδὲν τὴν ἀσφαρὸν ἥλικίαν τοῦ Φιλίππου, τοῦ γέου Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐμετροῦσαν τὸν ἕκυπον τοὺς ἀρκετὸν διὰ τοὺς Αγαιοὺς μοναχούς.

Ο Διορύμαχος, νέος τολμηρὸς καὶ ταραχοποιὸς τῆς Αιτωλίας, ἐγέλθη ἀπὸ τὸ Εθνος του εἰς τὴν εἰς τὰ σύνορα τῆς Μεσσηνίας Φιγαλίαν, ὡς ἔλεγε, διὰ νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ διαφενδεύῃ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἢ ὅποια ἦτον ὑποκείμενη του σύμμαχος. Αὐτὸς ἐτύναζεν ὄλογυρά του κλέπτας καὶ πειρατὰς, τοὺς ὄποιους, εἰς καιρὸν γενικῆς εἰρήνης, δέν ἤξευρε τῶς νὰ τοὺς θρέψῃ, ἢ νὰ τοὺς ἐνασχολήσῃ. Οὐεν τοὺς ἀφῆσε νὰ καταγυμνώνουν τοὺς Μεσσηνίους, μολονότι ἐσώζετο φιλία μεταξὺ ἐκείνων καὶ τῶν Αἰτωλῶν. Εἰς τὰς ἀργὰς, οἱ ληγαὶ κύτοι δὲν ἤγγιζαν παρὰ μόνον τὰς ἀγέλας καὶ τὰ κοπάδια, ὅπου ἔβοσκαν ὄλογυρα τῶν συνόρων. Άλλο ὅταν ἔγιναν τολμήσοτεῖοι, ἐπροχώρησαν μέσα εἰς τὸν τόπον,

καὶ διὰ νίκητὸς ἔγδυναν καὶ ἐγκλοῦσαν τὰ ὄστρατα, καὶ τὰ ὑποστατικά. Οἱ Δορύμαχοι εἰς μέρος ἀπὸ τὰ λάφυρα, καὶ ἐκούφιζεν εἰς ὅλα τὰ παράπονα τῶν ζημιωμένων, ὡςπου ἔκεινα ἔγιναν τόσον μεγάλα καὶ πολλὰ, ὡςεὶ δὲν ἥμποροῦσε νὰ τὰ παραβλέψῃ ὅλοτελα· καὶ τότε εἶπεν, ὅτι ἐδεχάζετο νὰ ὑπάγῃ διδιος εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς ζημιωμένους. Επῆγε λοιπὸν ἔκει ἀλλ' ὅτε τοῦ ἐπαρρήστασθησαν οἱ ζημιωμένοι, ἄλλους ἐπεργάζεταις, καὶ ἄλλους ἐφορέτες καὶ ὕβριτες.

Ἐνῷ ὁ Δορύμαχος εύρισκετο εἰς τὴν Μεσσηνίαν, οἱ ληταῖτου ἐκτύπησαν ἵνα σπῆτι πλησίον τῆς πόλεως, ἐσκότωσαν ὅσους ἐναντιώθησαν, καὶ δέσαντες τοὺς ἐπιλοίπους δούλους, τοὺς ἐπῆραν καὶ ἔφυγαν μαζὶ μὲ τὰ κοπάδια. Οἱ Εφόροι, οἱ ἀρχοῦσι τῶν Μεσσηνίων, ἐκραζαν εἰς τὸ κριτήριον τὸν Δορύμαχον νὰ ἀποκριθῇ διὰ τὸ φέρσιμόν του, καὶ ὁ Σκίρων, ἔνας τῶν Εφόρων, ἀνήρ μαγάλης ὑπολήψεως καὶ δυνάμεως, ἔδωκε γνώμην νὰ τὸν βασάζουν εἰς τὴν πόλιν, ὡςπου νὰ ἔλθουν ὅπιστα τὰ ἀρκαχθέντα πράγματα, καὶ νὰ ἀποπλυθοῦν τὰ φονικὰ μὲ τὴν παράδοσιν τῶν ἐνόχων εἰς τὴν δικαιοσύνην. Επειδὴ λοιπὸν ἡ γνώμη αὐτὴ ἐπεκυρώθη ἀπὸ ὅλους, ὁ Δορύμαχος ἀναψεν ἀπὸ θυμὸν, καὶ εἶπε μεγαλοφώνως, ὅτι αὐτοὶ δὲν ὕβριζαν αὐτὸν, ἀλλ' ὅλον γενικῶς τὸν Εύνος τῶν Λίτωλῶν, καὶ ὅτι ἐπρεπεν ἀκολούθως νὰ κακοπάθουν· καὶ ἐφέρθη μὲ τόσην ἀλαζονείαν, ὡςεὶ ὅποιος οἱ Σκίρων ἐξενοχωρηθῆνε τὸν ὄνομαση Βαβέρτην, ὄνομα ἐνὸς Μεσσηνίου, σύγρειεσάτου χαρακτῆρος, μὲ τὸν ὅποιον ὁ Δορύμαχος ὠμοίαζε πολὺ εἰς τὸ πρόσωπον. Τὸ σκῶμμα τοῦτο δὲν ἔλησμονθη ποτέ. Οἱ Δορύμαχοι ὑπήκουσε κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν ἀνάγκην, ὑπεσχέθη νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ, καὶ οὕτω τὸν ἀφοσον ἐλεύθερον. Η ὕβρις ὅμως τοῦ Σκίρωνος μάλιστα τὸν ἐκνήσειν νὰ κάμη ὅτι ἦταν δυνατὸν νὰ ἀνάψῃ ὁ πόλεμος.

Ο Δορύμαγος δὲν ήμπορεύει πά προβάλη εἰς τοὺς Αἰτωλοὺς νὰ κάμουν πόλεμον διὰ ἕνα λόγον ὑβρισικὸν, ὃποῦ τοῦ εἶπεν ἔνας ἄνθρωπος, καὶ ὃποῦ ἀτός του ἦτον ὁ αἴτιος, καὶ εἶς φανερὰ τὸ ἄδικον. Ηλπίζειν δέ μως νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπόν του μὲ τὸ μέσον τοῦ συγγενοῦς του Σκώπα, ὁ ὃποῖς τότε καθαυτὸ διεύθυνε τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. Τοῦ ἔβαλε λαϊπὸν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ὀλίγον ἐπρεπε νὰ φοβῆται τοὺς Μακεδόνας, ωσὰν ὃποῦ κατὰ τὸ παρὸν ἔκεινοι ἔκυρωντο ἀπὸ ἔνα παιδάριον· ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡταν πάντοτε ἔχοιτο τῆς Μεσσηνίας, καὶ οἱ Ηλεῖοι πάντοτε φίλοι τῆς Αἰτωλίας, καὶ ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Μεσσηνίας, ἐπειδὴ δὲν ἔνωγλύθη ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ Κλεομένους, ἦτον πλουσία ἀπὸ κάθε λογῆς λάφυρον, καὶ ὁ πόλεμος τοῦτος ἔμελλε νὰ εὐγχριστήσῃ ὅλον τὸν λαόν. Οθεν γύραν πρόφασιν πολέμου, τὴν συμραγικὴν ἔνωσιν τῶν Μεσσηνίων μὲ τοὺς Αγαιοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας, πρόφασιν καὶ παράπονον, πολὺ παράξενον ἐκ μέρους ἐνὸς Εθνους, ὃποῦ εἶχεν εἰρήνην καὶ μὲ τοὺς δύω. Ο Δορύμαγος ἐπαράξαντα τὰ δικαιολογήματά του εἰς ἄνθρωπον ἀνήσυχον, ως τὸν ἔκατόν του, καὶ ὁ Σκώπας ἔλαβε τύσον μεγάλην προθυμίαν διὰ τὸν πόλεμον, ώσε ὃποῦ τὸν ἄρχισεν ἀφειτοῦτο, ἥγουν χωρὶς νὰ προσμένῃ εἰς τοῦτο καὶ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ.

Οι Αρχηγοὶ τῆς Αἰτωλίας, τὰ πρῶτα, εὔγαλαν ἔξω πλοῖα, τὰ ὃποῖα δὲν ἐπειόρισαν τὴν καταδρομὴν τοὺς ἐναντίους μόνον τῶν Μεσσηνίων, ἀλλ' αἰχμαλώτισαν καὶ ἔνα πλοῖον τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐλεηλάτησαν τὰ παραθαλάσσια τῆς Ακαρνανίας καὶ τῆς Ήπείρου. Τοῦτο ἐσυνέβη, ὅπότε ὁ Τιμόζενος ἦτον σρατηγὸς τῶν Αχαιῶν. Εἰς τὸ τέλος δέ μως τῆς σρατηγίας του, ὁ Δορύμαγος καὶ ὁ Σκώπας ἐπεγειρίσθησαν τὴν εἰς τὴν Μεσσηνίαν εἰσβολὴν, σογαζόμενοι, ὅτι τοῦτος ἦτον ὁ ἀριστός καίρος, ὃπος οἱ Αγαῖοι δεν

εύρισκοντο εἰς κατάσασιν νὰ τοὺς ἐναντιωθῶσιν, ὅπόταν δὴλ: ὁ Τιμόζενος ἔτοιμαζέτο γὰρ εὔγη ἀπὸ τὸ σῖωμά του, καὶ ὁ διάδοχός του δὲν ἦτον ἀκόμη ἐμβασμένος. Οἱ Αἰτωλοὶ ἀπέρασκν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς Αχαικὰς πόλεις, Πάτρας, Φαράς, καὶ Τριταίαν. Οἱ σρατηγοί τοὺς ἐλεγαν, ὅτι δὲν εἶχαν κακοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς Αχαιούς. Τὸ φιλάρπογον ὅμως τῶν σρατιωτῶν δὴν ἥμποροῦσσε νὰ ἐμποδισθῇ, ὅταν ἔβλεπαν λάφυρα, καὶ λοιπὸν ἔγδυσαν τὸν τόπον εἰς τὸ ἀπέρασμά τους, ὡςπου ἔφυκαν εἰς τὴν Φιγαλίαν, ἀπὸ τὴν ὄποιαν ἐμβῆκαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσσηνίας, καὶ τὴν ἐλεγχάτησαν γωρὶς κίνδυνον, ἐπειδὴ οἱ Μεσσηνιοὶ ἔφοβοῦντο νὰ εὐγουνεῖσαν εἰς πόλεμον.

Eἰς τὴν ἀκόλουθον γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Αχαιῶν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Φαρῶν ἐπαραπονέθησαν διὰ τὰς λεηλασίας, ὅπου οἱ Αἰτωλοὶ ἔκαμψαν εἰς τοὺς τόπους τους, καὶ οἱ Πρέσβεις τῆς Μεσσηνίας ἔζητησαν Εογθειαν ν' ἀντισταθοῦν τὴν ἀδικαιολόγητον καὶ ἀδικωτάτην προσβολὴν αὐτῶν ἐναντίον ἑνὸς λαοῦ, παλαιόθεν συμμαχοῦντος. Η Συνέλευσις ἐσυμπόνεσε τὰς συμφορὰς καὶ τὰ παραπονάτων, καὶ ὅλη παρομοίως ἐρεθίσθη εἰς ὑπεράσπισιν τῆς συμμαχίας, ἐπειδὴ οἱ Αἰτωλοὶ αὐθαδίασαν νὰ παραβιάσουν τὰ γράμματά της, καὶ νὰ περάσουν ἀπὸ αὐτὰ σράτευμα χωρὶς τὴν ἀδειάν της. Εψηφίσθη λοιπὸν νὰ δοθῇ βοήθεια εἰς τοὺς Μεσσηνίους νὰ κρατῇ ὁ σρατηγὸς ὅλους μαζὶ τοὺς Αχαιοὺς εἰς τὰ ὅπλα καὶ, οὕτως ἀρματωμένοι, νὰ ἀποφατίσουν περὶ τοῦ πρακτέου. Ο σρατηγὸς Τιμόζενος ἦτον ὀχνὸς εἰς τὰς προετοιμασίας, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο τὴν ἀποτυχίαν, γέζεύρωντας, ὅτι οἱ Αχαιοὶ, μετὰ τὴν εἰρήνην, ἀμελησαν τὴν γύμνασιν τῶν ἀρμάτων. Ο Αρχτος δημιούρος, ὁ ὄποιος ἐδιωρίσθη εἰς τὸν τόπον ἐκείνου, ἀναψεύ ἀπὸ θυρῶν διὰ τὴν αὐθαδειαν τῶν Αἰτωλῶν. Οθεν ἐπροστάθησε μὲν ὅλα του τὰ δυνατὰ, νὰ γίνῃ τὸ ὄγλιγωρό τερού

ἡ σρατολογία, καὶ λαβὼν τὴν αὐθεντικὴν σφραγίδα ἀπὸ τὸν Τιμόξενον πέντε ἡμέρας πρὶν τοῦ νομίμου καιροῦ, ἔγραψεν εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἐσύναξε τοὺς ἐγόπλους νέους εἰς τὴν Μεγαλόπολιν.

Οπότε οἱ Ἀχαιοὶ ἐσυνάγθησαν ἐκεῖ, ἤλθαν πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν, οἱ ὅποιοι ἔζητοῦσαν νὰ ἐμβουν εἰς τὴν συμμαχίαν τὴν γεναρένην μὲ τοὺς Μακεδόνας καὶ ἄλλους, εἰς καιρὸν τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Κλεομένους. Οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι τοῦτο δὲν ἥμποροῦσε νὰ γίνῃ χωρὶς τὴν γυνώμην καὶ τῶν ἐπιλοίπων συμμάχων, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἐξεργαννὰν νὰ βοηθήσουν τοὺς Μεσσηνίους, ζητοῦντες μόγον ἐνέχυρα, ὅτι ἔκεινοι δὲν θὰ ἔκαμναν εἰρήνην μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς χωρὶς τὴν γυνώμην αὐτῶν. Ο Λαρατὸς ἔτειλεν ἐπειτα καὶ ἐζήτησε τοὺς Αἰτωλοὺς νὰ τραβιγθοῦν ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν, χωρὶς νὰ πειράξουν τὴν Αχαίαν· καὶ ὁ Σκώπας καὶ ὁ Δορύμαχος, τίξεύροντες, ὅτι τὰ σρατεύματα τῶν Αχαιῶν ἦταν συναγμένα, ἐτοιμάσθησαν νὰ ὑπακούσουν, καὶ ἀπέρασαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ηλιδος, τῆς σενοτάτης τῶν Συμμάχου.

Ο Αρατος, πισεύωντας, ὅτι οι Αἰτωλοὶ ἐμελλαν νὰ ἀνταχωρήσουν μὲ τὰ πλοῖα ὃποῦ ἐσάλθησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα τους διὰ νὰ τοὺς πάρουν, θιέλυσε τὸ σφάτευμά του, καὶ ἔβασαξε μὲ λόγου του μόνον τρεῖς χιλιάδας πεζοὺς Αχαιοὺς, καὶ τριακοσίους Ἰππεῖς, μᾶλλον μὲ τοὺς σρατιώτας τοῦ Ταυρίωνος, ὃποῦ ἦτον ὁ ἀρχηγὸς τῆς εἰς τὸν Οργομενὸν Μαχεδονικῆς φρουρᾶς. Μὲ τούτους ἐπαραφύλαττε τοὺς Αἰτωλούς. Επειδὴ ὅμως ἦτον πολὺ ἀδύνατος νὰ τοὺς κρατῇ εἰς τὰς ὑποσγέσεις τους μὲ τὸν φόρο, ἦτον ἀρκετὰ δύνατὸς νὰ ἐξυπνᾷ εἰς τὰς δυσπίσιους ἐκείνων ψυχὰς τὴν ὑποψίαν, ὅτι τοὺς ἐμελέτᾳ χάποιαν κακοβούλιαν. Διὰ τοῦτο ὁ Δορύμαχος καὶ ὁ Σκώπας, κατά τι μὲν φοβουμένοι μὴ κτυπηθοῦν ἐνῷ ἔνταξιν εἰς τὰ πλοῖα, κατά τι

ἢ επιθυμοῦντες νὰ ἀνάφη ὁ πόλεμος, ἔβαλον τὰ λά-
φυρά τους εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀντὶ νὰ πλεύσουν μάζῃ,
διεύθυναν τὰ στρατεύματά τους ἐναντίον τῆς στρατιωτικῆς
μοίρας, ὃποῦ εἶχεν ὁ Αρατος. Εγινε λοιπὸν μάχη κοντὰ
εἰς τὰς Καφιὰς τῆς Αρκαδίας, εἰς τὴν ὅποιαν, ἐπειδὴ
ὁ Αρατος ἔκαψε τὸ μέγα σφάλμα καὶ δὲν ἔκτύπωσε τοὺς
ἔχθρούς του, ἐνῷ ἔχεινος ἀπερνοῦσαν τὴν πεδιάδα, ἡ μάχη
ἀργυρώσεν, εἰς τόπους μυστικάτους καὶ χρηματώδεις, ὃποῦ ἐμ-
πόδιζαν τὴν Αχαικὴν φάλαγγα, καὶ ἐβοηθοῦσαν τὰς ἀ-
τάκτους Δυνάμεις τῶν Αἰτωλῶν. Οἱ Αχαιοὶ δι' αὐτὸ ἔχα-
λασθήσαν, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ, ἀποτραβιγθέντες ἀνενόχλητοι
μέσα ἀπὸ τὴν καρδιὰν τῆς Πελοποννήσου, ἔκτύπησαν τὴν
Πελλήνην, καὶ ἔγδυσαν τὴν περιοχὴν τῆς Σικυῶνος.

Εἰς τὴν ἀκόλουθον Συνέλευσιν τῶν Αχαιῶν, ὁ λαὸς κα-
τεβοῦσεν ἐνσεντίον τοῦ Αράτου. Εκεῖνος ἐμβῆκεν εἰς τὸ
ἀξιώμα πρὸ τοῦ καιροῦ του, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ μίαν ἐκσρα-
τείαν, μολονότι ἐδείχθη, ὅτι εἰς τὴν ἀνοικτὴν ποδιάδα
δὲν ἦτον οὔτε τυχηρὸς, οὔτε ἐμπειρος. Εκεῖνος διέλυσε
τὸ στρατεύμα του, ἐνῷ οἱ Αἰτωλοὶ εὑρίσκοντο ἀκόμη εἰς
τὴν Πελεπόννησον, μολονότι ἤζευχε τὸν ταραχοποιὸν χα-
ρακτῆρα τοῦ Σκώπα καὶ τοῦ Δορυμάχου. Εκεῖνος ἔδωκε
μάχην χωρὶς νὰ ἥταν ἀνάγκη, ἔγωντας ὅλιγα στρατεύματα,
μολονότι ἤμπειρος ήταν προσμείνη ὡς νὰ συνάξῃ τοὺς Αχαιούς:
καὶ εἰς τὴν ίδιαν χύτην μάχην ἀφυσε νὰ τεῦ φύγῃ ἡ εὐκαιρία
τοῦ νὰ τὴν κάμῃ εἰς τὴν ὠφελιμωτέραν θέσιν. Ο Αρατος
ἐπροσπάθησε ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ὕσερη δυσυχία τοῦ πολέμου δὲν
προτρέχετο ἀπὸ σφάλματου, καὶ ἐπαρακαλοῦσεν, ἐὰν καὶ ἔσφαλε,
νὰ χριθῇ μὲ συμπάθειαν, ὡς ἀνθρωπος καὶ αὐτὸς ὑποκεί-
μενος εἰς λέθος. Τὰ σφάλματα τοῦ φέρσιματός του ἥταν ὄλο-
φάνερα, ἀλλ' ἡ ἐνθύμησις τῶν ἀρετῶν καὶ ἐκδουλεύεών του
ἐνίκησεν. Θευ ἀπελύθη τῆς κατηγορίας, καὶ βέσακολουθοῦσε
νὰ ἔγῃ τὴν πρωτίσην ἐξουσίαν ρεταξὲν τοῦ λαοῦ του.

Οι Αχαιοί ἀπεφάσισαν νὰ σείλουν Πρέσβεις εἰς τοὺς Συμμαχούς τῶν, νὰ τοὺς ζητήσουν βοήθειαν κατὰ τὴν συνθήκην, καὶ νὰ τοὺς εἰποῦν, ὅτι οἱ Μεσσηνίοι ἐπρεπε νὰ ἔμβουν εἰς τὴν συμμαχίαν. Αὐτοὶ, διὰ νὰ ἥμποροῦν νὰ ἡναὶ ἔτοιμοι εἰς βοήθειαν τῶν Μεσσηνίων, ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, ἐψήφισαν στρατολογίαν ἀπὸ πέντε χιλιάδας πεζῶν, καὶ πευταχοσίους. Ιππεῖς, καὶ ἐδιόρισαν τὸν στρατηγὸν νὰ συμφωνήσῃ μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Μεσσηνίους, πόσα στρατεύματα ἐπρεπεν ἔκεινοι νὰ δώκουν ξεγωριέσσατων εἰς τὸ συμμαχικὸν στράτευμα. Κάθε Κράτος ἐδιοίσθη νὰ δώκῃ τὸ ἕμισυ τοῦ μεριδίου τῶν Αχαιῶν. Οθεν τὸ ὅλον στράτευμα ἐσυμποσοῦτο ἐνδεκα χιλιάδες Ιππεῖς καὶ πεζικόν. Οἱ Αἰτωλοί, ἀκούσαντες αὐτὸ, ἐπροσποθοῦσαν νὰ σπείρουν σκάνδαλα μεταξὺ τῶν ἔχθρῶν τους, καὶ μὲ τὸν σκοπὸν τοῦτον, εἰς τὴν ἀκόλουθον συνέλευσίν τους, ἔκαμψαν ἐνα παραδοξότατον ψῆφισμα. Η πρώτη τους διγήνοια ἐσάθη μὲ τοὺς Μεσσηνίους, καὶ ὅχι μὲ τοὺς Αχαιούς, ενῷ προτήτερα ἦταν καὶ μὲ τοὺς δύώ φιλιωμένοι. Μολοντεῦτο διεκηρύχθησαν φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Μεσσηνίων, καὶ ἔχθροι τῶν Αχαιῶν, ἔξω μόνον, ἐὰν οἱ Αχαιοί παραιτοῦντο ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῶν Μεσσηνίων.

Οἱ Ηπειρῶται, καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος, οἱ μεγαλύτεροι σύμμαχοι τῶν Αχαιῶν, ἀφοῦ ἤκουσαν τοὺς Αχαιούς, ἐδέγχισαν τὸ ἔμβασμα τῶν Μεσσηνίων εἰς τὴν «Συμμαχίαν». «Ολίγον, λέγει ὁ Πολύβιος, αὐτοὶ ἐπαράξενεύθησαν εἰς τὸ φέρσιμον τῶν Αἰτωλῶν, οἱ ὅποιοι «δὲν ἔκαμψαν πρᾶγμα ἀναπάνδεχον, ἀλλ' ἐπραξκαν μόνον «κατὰ τὸν συνειθισμένον τους τρόπον» καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ «οὔτε ὠργίσθησαν πολὺ, ἀλλ' ἐψήφισαν νὰ μείγουν εἰς εἰρήνην μὲ ἔκεινους. Τόσον εὐκολώτερα δίδεται ἡ συγχώρησις εἰς τὴν καθ' ἔξιν ἀδικίαν, παρὰ εἰς τὰ ἀσυνείθεστα καὶ ὀνέλπιγα ἐγκλήματα». Ως τόσον οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ

μ.' ὅλην τὴν ἐλευθεριότητα ὃποῦ ὁ Αντίγονος καὶ οἱ Αχαιοὶ πρὸς αὐτοὺς ἔδειξεν, ἐνεργοῦσεν ὅλοὲν μυστικὰ νὰ ἀποστήσουν ἀπὸ τὴν Συμμαχίαν, καὶ νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς Αἰτωλούς. Ο Σκερδιλαῖδας προσέτι, ὁ Ιλλυριὸς ἀρχηγὸς, ὁ ὃποῖος ἔξουσίαζε σαράντα πειρατικὰ πλοῖα, ἐσυμφώνησε μὰ τοὺς Αἰτωλούς, πέρνωντας τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὰ λάφυρα, νὰ κάμῃ μαζὶ τους εἰσβολὴν εἰς τὴν Αγαῖαν. Οθεν ἡ ὑπόθεσις ὠργανίσθη, καὶ ἡ εἰσβολὴ διευθύνθη ἀπὸ τὸν Δορύμαχον καὶ τὸν Σχώπαν, ἐνῷ ὁ Αρίστων, ὁ κατ' ὄνομα σρατηγὸς, ἐμνεσκεν εἰς τὴν Αἰτωλίαν, καὶ ὑπεκρίνετο, ὅτι δὲν ἤσεύρει τίποτε, καὶ ἐβεβαίωνεν, ὅτι ἔχει εἰρήνην μὲ τοὺς Αχαιούς.

Η εἰς τὴν Αρκαδίαν Κύναιθα πόλις, ἐταράττετο πρὸ καιροῦ ἀπὸ μεγάλους καὶ ἀδιακόπους θορύβους, ἐπειδὴ ἦτον γεμάτη ἀπὸ ἔξορύζους, αἴματογυσίας, ἀρπαγῶν, δημεύσεων, καὶ ἀπὸ τὴν διαίρεσιν τῶν ὑποσατικῶν. Οἱ φίλοι τῶν Αχαιῶν ὑπερίσχυσαν, τέλος πάντων, καὶ ἐβάσαξαν τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν προσασίαν φρουρᾶς καὶ σρατηγοῦ τῶν Αχαιῶν, ἐνῷ οἱ ἔξορις οἱ ἔξειλαν πρεσβείαν διὰ νὰ ίκετεύσουν ἀναφιλίωσιν καὶ ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα. Η ἐπικρατοῦσα φατρία τοὺς ἐλιγμήθη, καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην τῶν Αχαιῶν διὰ τὴν ἐπάνοδόν τους, τὴν ύποίαν οἱ Αχαιοὶ παρευθὺς τὴν ἐσερῆσαν. Η φρουρὰ λοιπὸν ἀπετραβίγθη, καὶ οἱ ἔξορις οἱ ἐπανέσρεψαν. Οἱ δημόσιοι ὅμως δρόκοι, ὃποιοι ἐβεβαίονεν τὴν ἀναφιλίωσιν των, δὲν ἦτον ἀκόμη καλὰ εὐγαλμένοι ἀπὸ τὸ σόμα των, ὅπότε αὐτοὶ ἀργοὶσαν νὰ σχεδιάζουν τὴν φθορὰν ἐκείνων, ὃποῦ τοὺς ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν πατρίδα, κράζοντες τοὺς Αἰτωλούς μέσα εἰς τὴν πόλιν. Ο Δορύμαχος καὶ ὁ Σκερδιλαῖδας, ἀφοῦ ἐμβῆκαν εἰς τὴν Ηελοπόνυνησον, ἐπαρρήτιασθησαν ἐμπροσθεν τῆς Κυναιθας, καὶ τινες ἀπὸ τοὺς σρατιωτικοὺς τῆς πόλεως ἀξιωματικούς, ἐκλεγμένοις ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ἔξορις, τοὺς ἄγοις καὶ δι-

νυκτὸς τὰς θύσας. Οἱ προδόται αὐτοὶ ἐπληγέθησαν, καθίλις ἔπειτε, διὸ τὴν ἀγαριστίαν τους, ἐπειδὴ οἱ Αἰτωλοὶ, εὐθὺς ὅποῦ ἐμβῆκαν, ἐφκότισαν αὐτοὺς πρῶτα, καὶ ἐπειτα ἔργισαν τὴν σφαγὴν καὶ τὸ γδύσιμον τῆς πόλεως. Επῆγαν ἐπειτα εἰς ἕνα ναὸν πλούσιον, ὃ ὅποῖς ἐξαγοράσθη ἀπὸ τὸ γδύσιμόν τους, δίδωντας χονδρὴν πληρωμὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἀναγωρήσαντες, ἐσρατοπέδευσαν ἐμπροσθεν τῆς Πόλεως Κλείτωρος Επροσκάλεσαν τοὺς ἐγκατοίκους ἐκείνους ν' ἀποστήσουν ἀπὸ τὴν Αχαϊκὴν συμμαχίαν, καὶ νὰ συμμαχήσουν μ' αὐτοὺς. Η προσκάλεσίς των ὅμως ἀπεβλήθη ἀπὸ τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀντέκρουσαν μὲ ἀνδρίαν κάθε προσβολήν. Αφοῦ λοιπὸν ἐδῶ οἱ Αἰτωλοὶ ἐχαλάσθησαν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναγωρήσουν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Αὐτοὶ ἐπρόσφεραν τὴν Κύναιθαν πρὸς τοὺς Ηλείους, οἱ ὅποιοι δὲν ἦθελησαν νὰ τὴν δεχθοῦν, καὶ λοιπὸν ἀπεφάσισαν νὰ τὴν κρατήσουν διὰ λόγου τους ἀκούσαντες ὅμως, ὅτι σράτευμα ἥργετο ὅλον ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ἥλλαξαν γνώμην, καὶ τὴν ἔκκυσαν, καὶ οὗτως, ἐπιστρέψαντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἀπέρρισαν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Αἰτωλίαν. Ως τόσον ὁ Φίλιππος, φθάσας εἰς τὸν Κόρινθον, ἀγκαλὰ καὶ πολλὰ ἀργὰ διὰ νὰ τοὺς κτυπήσῃ, ἔζειλε πρέσβεις νὰ συνάξῃ τοὺς συμμάχους εἰς συνέλευσιν, καὶ ὅσον ἐκεῖνοι νὰ συναγθοῦν, αὐτὸς ἔκινησε τὰ σρατεύματά του διὰ τὴν Τεγέαν μὲ σκοπὸν νὰ γίνεται κάποιας διγονοίας μεταξὺ τῶν Λακεδαιμονίων.

Ο λαὸς οὗτος, ὁ συνειθισμένος πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν, εὑρίσκετο χωρὶς Βασιλέα ἄφοτου ἐδιώγηθη ὁ Κλεομένης, καὶ ἡ μορφὴ τῆς Κυβερνήσεως τρόπον τινὰς εὑρίσκετο ἐξαρθρωμένη διὰ τὴν Ἑλλειψιν τοῦ πρώτου τῆς Αρχοντος. Οἱ Εφοροὶ ἡτον ἡ κεφαλὴ, ἡταν ὅμως ἀσύμφωνοι ἀναμεσόντους. Οἱ δύω ἀπ' αὐτοὺς ἔως τώρα δὲν ἔβαζονται μὲ καμμίαν φατρίαν, καὶ οἱ ἄλλοι τις εἰς ἡτον ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἐλαβαν μέρος εἰς ὅλην

έκεινα τὰ πρὸς ὅλίγους αὐτῶν συμβούλια, ὅντες βεβαιοί, ὅτε
ἔνας νέος Βασιλεὺς καθὼς ὁ Φιλιππος, δὲν ἥμποροῦσε νὰ κάμη
χαρμίσεν ἔτοιμην καὶ ὀγλίγωρην ἀνθίσασιν. Οἱ σκηποί τους
ὅμως ἥλλαξαν, ἀφοῦ ἔκεινος ἐπλησίασε, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἀπε-
τραβίγθησαν. Λύτοι ὑπωπτεύοντο, τὸν ἔναν ἀπὸ τοὺς δύω τους
συνάρχοντας, τὸν Αδείμαντον, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅλας αὐτῶν
τὰς μηχανουργίας, καὶ δὲν τοὺς ἐκαλόβλεπε. Οθαν, φε-
βούμενοι μῆπως αὐτὸς φανερώσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν Φι-
λιππον, ὅταν πλησιάσῃ, ἀπεφάσισαν νὰ προλάβουν, καὶ
νὰ τὸν φονευσουν· ἔκραξαν λοιπὸν δλον τὸν λαὸν σὰ ἄρματα,
ὡς νὰ προγοντο οἱ Μακεδόνες ἐναυτίον τῆς πόλεως. Ο Αδεί-
μαντος ἐναντιώνετο καὶ ἐλεγεν, ὅτι ὁ ἄρμόδιος καιρὸς τοῦ
τοιούτου κρατήματος θὰ ἥτου, ὅταν ἥλθαν οἱ ἔχθροί τους
Αἰτωλοὶ, καὶ ὅχι ὅταν ἔργωνται οἱ φίλοι καὶ λυτρω-
ταί τους Μακεδόνες. Ενῷ αὐτὸς ἀκόμη ωμιλοῦσε, μερικοὶ
νέοι ἐπὶ τούτου δασκαλευμένοι, τὸν ἐκτύπησαν καὶ τὸν
ἐσκέτωσαν, καὶ αὐτὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους βοηθούς του.
Η φονοκτονία ἐπροχώρησε πυλλὰ περισσότερον, καὶ πολλοὶ,
φοβηθέντες νὰ μὴν ἐμπερδευθοῦν εἰς αὐτὴν, κατέφυγαν πρὸς
τὸν Φιλιππον.

Οἱ αἴτιοι τῆς φονοκτονίας ἔζειλαν παρευθὺς πρὸς τὸν
Βασιλέα τῆς Μακεδονίας, νὰ κατηγορήσουν τοὺς φονευ-
θέντας, νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἀναβάλῃ τὸν εἰς αὐτοὺς
ἔρχομόν του, ἕως οὗ νὰ ἡσυχάσουν πάλιν τὴν Πόλιν, καὶ
νὰ τὸν βεβαιώσουν, ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν δικήσεις τους ἥτον
πάντοτε εἰρηνικὴ καὶ φιλική. Αὐτὸς τοὺς ἀπεκρίθη, ὅτι
ἐπήγαινε νὰ σρατοπεδεύσῃ ἔμπροσθεν τῆς Τεγέας, καὶ
τοὺς ἐμήνυσε νὰ σείλουν ἔκει ἐπιτρόπους νὰ συνομιλήσουν.
Οθεν ἔζαλθησαν ἀκολούθως δέκα ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔρ-
ριψαν τὸ βήρος τῶν ὑσέρων θορύβων εἰς τὸν Αδείμαντον
καὶ τοὺς φίλους του, καὶ ὑπεσχέθησαν ἐκ μέρους ἔκείνων,
ὅποις τοὺς ἔζειλαν, ὅτι ἥταν ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουν πατέων